

GEDACHTEN NAAR AANLEIDING VAN 135 JAAR KEBUN RAYA INDONESIA

door

W. Meijer

Op de 17e Mei 1952 bestond de Kebun Raya Indonesia te Bogor 135 jaar. Dit 27e lustrum is met veel luister gevierd, onder andere door een receptie in aanwezigheid van de President van de Republiek Indonesia en ondersteept door redevoeringen van de Minister van Landbouw en van de Directeur van Kebun Raya. Met nadruk is hierbij gewezen op de betekenis van dit instituut als centrum van wetenschappelijk onderzoek in Indonesië en op de rijke traditie waarop het bogen kan. Van de zijde van United Nations Educational and Scientific Coordination Organisation (Unesco) zijn zeer waarderende en aanmoedigende woorden gesproken waarbij duidelijk de internationale betekenis van Kebun Raya naar voren kwam.

Wat heeft dit alles voor ons leden van de Natuurhistorische Vereniging te betekenen? Is het de moeite waard, hier in het orgaan van de vereniging bij een dergelijk lustrum stil te staan? Gezien de nauwe persoonlijke en zakelijke banden die er gedurende het gehele bestaan van vereniging en tijdschrift met Kebun Raya bestaan hebben heeft het misschien wel eens zin, juist bij een nieuw begin van dit tijdschrift, stil te staan bij het thema Kebun Raya en de Natuurstudie in Indonesië.

Wij leven hier in een grotendeels agrarisch land in een tijdperk waarin de spanning tussen bevolkingsdichtheid en de hoeveelheid beschikbare voedingsmiddelen, vooral rijst, groter is dan wellicht ooit tevoren.

Men beseft levendig in regeringskringen dat fundamenteel natuurwetenschappelijk onderzoek nodig zal zijn om deze spanning op te heffen. Een sterke aandrang wordt op de jeugd uitgeoefend om zich meer aan de natuurstudie te wijden. Daarnaast beseft men ook dat de rijkdommen aan natuurschoon die Indonesië biedt, los van alle nuttigheidsoverwegingen, uit zuiver wetenschappelijke en culturele interesse een verdere bestudering verdienen, dat er een vruchtbare wisselwerking tussen de zuiver belangeloze natuurstudie en het op de praktische resultaten gerichte wetenschappelijke onderzoek mogelijk is. Men denke slechts aan de bosbouw waarbij botanische exploratie, plaatselijke kennis van de bevolking van oerwoudbomen en hun gebruik, exploitatie, beheer en bescherming als bij een organisch geheel in elkaar grijpen. Uit het besef dat in een land als dit het gebruik van de natuurlijke rijkdommen de omgang met de natuur zonder de kennis van en de belangstelling voor die natuur, tot een steriel bedrijf wordt, zal wel voorkomen dat men Kebun Raya als een instituut van zuiver wetenschappelijk onderzoek weet hoog te houden.

Een plekje in Kebun Raya Indonesia

Het is nu bij dit laatste dat Kebun Raya en Natuurhistorische Vereniging een gemeenschappelijk uitgangspunt vinden. Zowel de natuurwetenschappelijke exploratie in de breedte en in de diepte als natuurgenet, gezien als culturele uiting, concentreren zich rondom belangstelling, interesse, nieuwsgierigheid voor alles wat zich rondom ons in de natuur afspeelt. Door deze belangstelling en de bevrediging ervan verruimt zich onze blik, raken we los van het zuiver materiele alledaagse en leren we met de natuur met de nodige pieëteit om te gaan. Wat dit laatste betreft: Ruw ingrijpen van de mens als gevolg van een gebrek aan eerbied en liefde voor de natuur kan ook op materieel gebied schadelijke gevolgen hebben. Zo is het in de landbouw vaak eerder nodig van gedrag- en milieu-eisen van planten en dieren op de hoogte te zijn dan van de dodelijke uitwerking van dit of dat nieuwe chemische bestrijdingsmiddel op een bepaald insect. Om een ander voorbeeld te noemen. Zuiver wetenschappelijke exploratie van grote onontgonnen gebieden kan later bij plannen tot ontginning en transmigratie een veel doelmatiger gebruik van de bodem en zijn voortbrengselen mogelijk maken dan wanneer men lukraak bos begint te kappen en moerassen droog te leggen. Zoals de liefde van de ouders voor hun kinderen het beste richtsnoer voor hun opvoeding is, zo is de liefde voor de natuur de beste leidsman voor een juiste omgang met die natuur.

Het is opvallend hoe in allerlei beschouwingen van veldbiologen, die voor het eerst met Kebun Raya kennis maken, iets doorklinkt van bewondering voor de rijkdommen van de tropische natuur die o.a. door het werk in Kebun Raya ontsloten worden. Dit diepe gevoel van enthousiasme, dat is eigenlijk het geheim van alles wat hier tot stand is gebracht. Leest U bijvoorbeeld in *Science and Scientists in the Netherlands Indies* (P. Honig en Fr. Verdoorn, New York, 1945) de volgende woorden van de Zwitserse bioloog Ch. Bernard: „U begrijpt natuurlijk de vervoering van de pas aangekomen botanicus die zich na een lange reis haast naar Buitenzorg, gelegen aan de voet van de vulkanen, bedekt door oerbos; de Salak en de Gedeh, de vervoering wanneer hij aankomt in dit wetenschappelijke centrum, en binnendringt in de grote lanen van deze Tuin, als in een vreemde plaats waarmee hij nu eindelijk kennis maakt, anders dan uit boeken of afbeeldingen. Op een bepaald ogenblik wanneer hij onder de donkere bamboebosjes loopt of langs de vijvers waarop de grote bladeren van *Victoria regia* rusten en de parasollen van *Lotus* wiegelen, tussen de enorme pilaren van de Kenarielaan, in deze typische vochtige en warme atmosfeer, waant hij zich als iemand uit de sprookjes van 'Duizend en Een Nacht'.”¹⁾ Of laten we de wat meer nuchtere Belg Massart aan het

¹⁾ Vert. auteur.

De wereldberoemde oude Kenarielaan in Kebun Raya Indonesia

woord : „De Europese botanicus, pas aangekomen, is in de eerste dagen overstelp, verwonderd temidden van een dergelijke opeenstapeling van natuurrijkdom. Welk een enthousiasme bevangt hem. Elke wandeling in de Tuin brengt hem opnieuw in extase en hij keert naar het laboratorium terug met zijn handen vol bijzondere planten die men in Europa slechts uit de boeken kent of die waarvan men in de kassen dermate scharminkelige tere exemplaren ziet, dat men er nauwelijks tegen durft te ademen. Hier zien we ze leven, hier bestuderen wij ze op ons gemak, doen we er proeven mee want het laboratorium ligt vlak bij en is groot en ruim.”¹⁾

Men zal wellicht vragen : Hoe wil men iets van een dergelijk enthousiasme van een Europese professor in de botanie voor het nieuwe dat hij in de tropische plantenwereld ontdekt, overdragen aan hen die hier van jongs af aan opgegroeid zijn, voor wie dit alles even gewoon is als voor een Londenaar de ondergrondse ? Zuivere belangstelling voor de natuur zou bij de mensen, die door geboorte tot dit land behoren, maar weinig of niet bestaan. Indonesische krachten verbonden aan Kebun Raya, leveren het bewijs van de onjuistheid van deze stelling. Over deze mensen schreef de Amerikaan Fairchild in 1896 reeds :

„I was astonished when chatting with the Javenese, Sundanese and Madurese working in the garden to realize their

¹⁾ Vert. auteur.

knowledge of the plants. One of them was a really remarkable botanist, in many ways familiar with every plant in the garden and knew not only its native name but its botanical name as well. He had that rare faculty of formmemory."

We behoeven hier verder slechts te wijzen op de grote kennis, die de plattelandsbevolking ook op Java, bezit. Maar we weten ook hoe de stadsbevolking in deze maatschappij het contact met de natuur steeds meer dreigt te verliezen. Een vervlakking kan daarvan slechts het gevolg zijn.

Door bemiddeling van de Natuurhistorische Vereniging kan alle kennis die aan de instituten van Kebun Raya verworven wordt in algemeen verteerbare vorm verwerkt en gepopulariseerd worden. En omgekeerd kan de officiële wetenschap uit dit contact groot profijt trekken bij het verzamelen van gegevens, inlichtingen, het stellen van nieuwe problemen enz. Om nu meteen na al deze theoretische beschouwingen heel praktisch te worden: Wilt U met tropische plantennamen beter vertrouwd raken, wandelt dan zoveel U kunt door Kebun Raya. Wilt U buiten in de vrije natuur op excursie graag de naam van dier of plant weten, profiteert dan van de kennis en de kunde van Herbarium Bogoriense, Museum Zoologicum, Hortus Bogoriensis en Laboratorium Penjelidikan Laut, Pasar Ikan, Djakarta). Verzamel ze als dat kan en stuur ze op naar Bogor of naar Djakarta. Vertel liefst ook iets over Uw waarnemingen in ons blad en doe mee als over allerlei natuuronderwerpen waarnemingen gevraagd worden. Op deze wijze kan het contact tussen Kebun Raya en Natuurhistorische Vereniging niet anders dan vruchtbaar zijn.

Summary

The author informs the reader about the Botanic Gardens and allied Institutes at Bogor that have been celebrating the 135th anniversary of the Botanic Gardens. He points out what relations exist between Botanic Gardens and the Society for Natural History in Indonesia and recommends close cooperation of the Society's members, with the editors of this periodical and through these with the Botanic Gardens' Institutes. Mutual benefit will be the result.